

ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII

Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES

Ștefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.04 ”*Adaptarea tehnologiilor durabile și ecologice de producere a fructelor sub aspect cantitativ și calitativ în funcție de integritatea sistemelor de cultură și schimbărilor climatice*”, director de proiect Dr. hab. BALAN Valerian, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor Universitatea Tehnică a Moldovei, pentru anul 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 16 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Pentru anul 2023 s-a preconizat de a stabili sortimentele de cais, prun, cireș, măr, nuc, zmeur și mur și tehnologiile de cultură, care să permită realizarea unor ecosisteme durabile și competitive în condiții reale de producere. În 27 de experiențe amplasate în zonele pomicole de sud, centru și nord au fost studiate, sub aspectul formării, tăierii și dezvoltării pomilor 62 de soiuri inclusiv de cais (15), prun (7), cireș (16), măr (11), nuc (4), zmeur (7) și mur (2) noi recent înregistrate în Republica Moldova, sau larg răspândite în țările UE. S-au determinat indicii de bază ai productivității biologice, structurii plantației pomicole în funcție de zona pomicolă, soi, portaltoi, sistemul de conducere și tăiere a pomilor și arbuștilor fructiferi. Sunt determinate cele mai productive soiuri și sub aspectul calității biometrice, vizuale și organoleptice a fructelor. Sunt propuse sistemele de cultură în conformitate cu portaltoaiele folosite, formele de coroană aplicate, distanțele de plantare etc. Consider că scopul propus anterior și obiectivele tratate sunt atinse în corelare cu implementarea proiectului în gospodăriile asociației ”Moldova fruit”.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

În total au fost publicate 58 de lucrări și 53 participări la simpozioane

- monografii naționale - 1
- articole în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS – 4 (IF-0,4; IF-0,4; IF-0,4; IF-2,685)
- în reviste naționale de categoria B - 3;
- articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 1,
- articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 22
- teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 1
- teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 26

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

- Brevete de invenție - 9
- teze de doctorat / postdoctorat susținute în anul 2023 - 2; teze de licență susținute – 14, teze de master - 12
- Seminare tematice, științifico-practice – 23
- Articole/Filme de popularizare a științei – 5/1

Din punct de vedere economic rezultatele obținute, contribuie la sporirea productivității plantațiilor de mare densitate și a eficienței economice prin utilizarea regulatorilor de creștere la normarea încărcăturii de rod, la sporirea rezistenței la factorii biotici, cât și la menținerea pomilor în echilibrul fiziologic de dezvoltare în condiții ecologice concrete de producere a fructelor. Rezultatele permit modelarea structurii plantației, programarea producției cu monitorizarea în perioada de pre și post recoltare. Din punct de vedere social lucrările de perfectare a tehnologiilor existente sunt orientate spre micșorarea utilizării pesticidelor, nu numai a menținerii dar și a îmbunătățirii sănătății și îmbogățirii solului, unica bogăție naturală a țării și în Programul de Stat ”Securitatea alimentară și siguranța alimentelor”. Au fost obținute 9 brevete de invenții.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat

În proiect au participat 15 tineri cercetători ceea ce alcătuiește peste 50% din totalul colectivului dintre care 2 persoane au susținut tezele de doctorat (Ivanov Igor. *Creșterea și fructificarea cireșului în funcție de sistemul de conducere și tăiere a pomilor* / teză de doctorat, conducător Balan Valerian, dr. hab., prof. univ.; Ursatii Nicolae. *Sporirea eficienței energetice a instalației cu frig natural și artificial la punctele de colectare a laptelui* / teză de doctorat, conducător Volconovici Liviu, dr. hab., prof. univ.)

Punctajul mediu acordat: 30,0

Concluzii și recomandări:

Rezultatele lucrărilor efectuate în proiect pentru anul 2023 sunt în corelare cu scopul și obiectivele trasate anterior, fiind de o valoare înaltă științifică și practică pentru pomicultura Republicii Moldova. Implementarea este efectuată în mai multe gospodării din țară. Lucrările descoperă posibilitatea continuării cercetărilor și implementării rezultatelor în continuare.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc